

බඩ්තුමාගේ ජීවිතය

ප්‍රචලිත කෘතිය
සංස්කරණය

www.islamhouse.com

السيرة النبوية

(باللغة السنهـالية)

အရိယာသေယံ ဗီရိယာသေယံ

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة

ISLAMIC PROPAGATION OFFICE IN RABWAH

P.O.BOX 29465 ARRIYADH 11457

TEL 4454900 – 4916065 FAX 4970126

-e-mail:rabwah@islamhouse.com

තනිතූමාගේ ජීවිතය

තනිත්වයට පෙර අරාබිවරුන්

අරාබිවරුන් අතර පිළිම වැදෑම් ප්‍රධාන ආගමක් ලෙස පැවැත්වින. සත්‍ය (ශක්තිමත්) ආගමට එරෙහි පිළිම වැදෑමෙහි යෙදුනු නිසා ඔවුන් ගේ කාලපරිච්ඡේදය “ අයියාමුල් ජාහිලියා ” (අඥාන කාලය) යනුවෙන් හැඳින් විය. අල්ලාහ් හැර ඔවුන් වැදෑම් කළ ප්‍රසිද්ධ පිළිමයන් ලෙස හැඳින්වූයේ අල්ලාන්, අල් උස්සා, මකාන්, හා හුබල් යනාදීන්ය. තමන් අරාබිවරුන් අතර ක්‍රිස්තියානි හිතැදියෙකු වූවන්ද, ගිනි වැදෑම්කරුවන්ද සිටියහ. තවද, ඔවුන් අතර තනි ඉබ්‍රාහිම් (අලෙ) තූමාගේ පරිශුද්ධ ආගම පිළිපැද පිරිසක්ද වූහ.

ආර්ථික වශයෙන් එහි වාසය කළ “බදව්” යනුවෙන් හඳුන්වන ලද ගැමියන් සත්ත්ව

පාලනසෙහි සෙදුනු එඬේරවරුන් ලෙසද, නගර වැසියන්, ව්‍යාපාර හා ගොවිතැන් කරමින්ද ජීවත්වූහ. ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධවීමට කලකට පෙර සිට මක්කාව අරාබි අර්ධද්වීපයේ ශ්‍රේෂ්ඨ වෙළඳ නගරයක් ලෙස පත්ව තිබිණි. අන් ප්‍රදේශයන් මෙන්ම එහිදී ශිෂ්ටාචාර ජනපදයන්ද දක්නට ලැබිණි.

සමාජයීය අතින් එහි අපරාධයන් පිරී තිබිණි. අසරණයන්ගේ අයිතිවාසිකම් පැහැර හැරීම, හැහැණු දරුවන් (පණ්ඩිත) වැළලීම, බලවතුන් අසරණයන්ගේ සම්පත් සූරා කෑම, සීමාවෙන් තොරව බහුභාර්ය ස්වභාවයේ සෙදිම, ස්ත්‍රී අපරාධ පැතිරීම හා අලූප මන්තූන් මත මගෝත්‍ර අතර යද්ධ කිරීම යනාදියෙන් පිරිහී තිබිණි. මෙවැනි තත්ත්ව ඉස්ලාම් ප්‍රසිද්ධ වීමට පෙර අරාබි අර්ධද්වීපයේ පැවැති නිව සිද්ධිත්ය.

කුරෙර්මිවරුන්, නම් මුහම්මද් (සල්) තුමාගේ සියවු
 අභිදුල් මුත්තලිබ්ගේ ගෝත්‍රය හා මහුගේ සම්පත්
 මුල්කරගෙන ආඩම්බර වෙමින් සිටියහ. අභිදුල්
 මුත්තලිබ් දිනක් අල්ලාහ් තමාට පිරිමි දරුවන් දස
 දෙනෙකු ලබා දෙන්නේ නම්, මවුන්ගෙන් කෙනෙක්
 දෙවියන්ට ලගාවීම සඳහා බිලිදෙන බවට භාරවිය.
 මහු භාරවූ පරිදි අල්ලාහ් මහුට පිරිමි දරුවන් දස
 දෙනෙකු ලබා දුන්නේය. මවුන් අතර මුහම්මද්
 (සල්) තුමාගේ සියවු අභිදුල්ලාහ්ද කෙනෙකි. නම්
 භාරය මප්සු කිරීමට අභිදුල් මුත්තලිබ් සැරසුවට
 මෙය මිනිසාගේ පාරම්පරික කාර්යයක් නොවන
 බව පවසමින් එය වමක්වාලීමට මිනිස්සු ඉදිරිපත්
 වූහ. පසුව මවුහා ඒ සඳහා වන්දියක් වශයෙන්
 අභිදුල්ලාහ් හා මටුවන් දස දෙනා අතර කුසපත්
 ඇඳි (නිර්ණය කිරී) මවද එහිදී අභිදුල්ලාහ්ගේ නම
 ඇඳෙන්නේනම් ඒ සඳහා මටුවන්ගේ සංඛ්‍යාව වැඩි
 කිරීමටද එකඟ වූහ. ඒ අනුව මවන් කුසපත්
 ඇඳූහ දස වතාවක්ම අභිදුල්ලාහ්ගේ නම එහිදී

ඉස්මතු විය. පසුව ඒ අනුව මවුන් මටුවන් සියයක් කපා බිලි දුන්න.

අබ්දුල් මුත්තලිබ්ට තම පුත්‍රයන් අතර තම සිහින් ඉමහත් ප්‍රිය කරන පුත්‍රයෙකු ලෙස අබ්දුල්ලාහ් පත්වූයේ විශේෂයෙන් මෙම සිද්ධියෙන් පසුවය. අබ්දුල්ලාහ් තරුණ වියට පත්වූවිට අන් මිනිසට නොවන සේ මහලේ තළලේ (දිප්තිමත්) ආලෝකයක් දිලිසෙන්නට විය. මහ වැඩි වියට පත්වූ විට මහලේ පියා බතූ සහරා සමාජයෙන් ආමිනා බින්න් වහබ් (වහබ්ගේ දියණිය වූ ආමිනා) යන තරුණිය හෝරා මහට පැය විවෘත කර දුන්නේය. විවෘතයෙන් පසු මහලේ තළලේ දිලිසන ආලෝකය ආමිනාගේ ඉල පැට පෙදෙසෙහි දක්නට ලැබිණි. අබ්දුල්ලාහ් තම ජීවිතයේ වැදගත් කාර්යයක් ඉටුකළේය. ආමිනා නබ්තුමාළ ගැබ්වී මාස තුනෙන් පසු අබ්දුල්ලාහ් වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග මාමි (සිරියා) නගරය කරා පිටත්විය. ආපසු පැමිණෙන විට අතර ගෙදි මහ අසනිප විය.

මිදිනාවේ සිටින තම බහු තප්පාර් ගෝත්‍රයේ මාමාවරුන් වෙත නැවතී සිට එහිදී මරණයට පත්ව එහිදීම භූමිදානය කරන ලද්දේය.

ආමිකාගේ ගැබ් කාලය සම්පූර්ණ වීමෙන් ඇයට ප්‍රසූත වෙලාවත්හි අත් ස්ත්‍රීන් ලබන දැඩි වේදනාව හෝ අසිරුතාවය ආමිකාට නොහැඟින. ක්‍රිස්තු වර්ෂ 570 ඊජිප්තු අවුල් මස 12 වැනි සඳුදා දින උදේ 7 ට ආවීමත් සමගම ආමිකා තම දරුවාව ප්‍රසූත කළාය. මෙම වකවානුව “ ආවුල් ඊල්” ඇත් වසර යනුවෙන් හැඳින්විය.

ඇත් සටන

අබිරහා, යනු අබ්සිනියා රාජ්‍යයේ රජතුමාවූ තප්පාර්සගේ යෙමින් ප්‍රාන්ත නියෝජිතයාය. අරාබිවරුන් හප් කථනයය සඳහා කංඛාව කරා යාම දුටු මහා, “ සන්ආ—ප්‍රදේශයේ විශාල කෝවිලක් ඉදිකර අරාබිවරුන් හප් කථනය සඳහා මෙම කෝවිලක් කරා හැරවීමට අදහස්

කළේය. මෙය දැනගත් අරාබි ගෝත්‍රයක්වූ “ ඛනු කිනානා - ගෝත්‍රයේ කෙනෙක් එක් දින රාත්‍රියක් එම කෝවිල තුළට ඇතුළුවී මලලත්‍රා කර එය අපිරිසිදු කළේය. මෙම පුවත ආරංචි වූ අබිරහා දැඩි කෝපයට පත්වී කබාව විනාශ කිරීම සඳහා වීරයන් 60,000 කින් සමන්විත සේනාවක් සමග පිටත්විය. ඔහු තමා මේ සඳහා ලොකුම පැනෙක් තෝරාගත්තේය. එම සේනාවේ ඇතුත් නව දෙනෙක් සිටියහ. ඔහු සේනාව සමග මක්කාවට ආසන්නව ගොස් මක්කා නගරයට පිවිසීමට සූදානම් වූහ. නමුත්, ඇතුත් කංඛා දෙස බලා ගමන් නොකර දණ ගසන්නට විය. ඇතුත් අත් දෙසට හැරවූ සෑම විටම පෙරළා දුන්නටද කංඛා දෙසට හැරවූ විට දණ ගසන්නටද පටන් ගත්හ. ඔවුන් මෙසේ සිටින අවස්ථාවේ පල්ලාහ් පබාබිල් නමැති පක්ෂියන් යැවුවේය. ඒවා ඔවුන් මත පිළිස්ස ගල් දමන්නට පටන් ගත්හ. එමගින් පල්ලාහ් ඔවුන් අනුභවකළ පිදුරු මෙන් විනාශයට පත් කළේය.

සෑම පක්ෂියක්ම ගල් තුනක් බැගින් රුගෙන ආහ. කොණ්ඩ කඩල ප්‍රමාණය සේ ගලක් හොටයෙන්ද, ගල් කෙක් දෙපාවෙන් රදවාගෙනද තිබින. පුද්ගලයෙකු මත ගලක් වැටෙන්නේද, ඔහු ගේ අවයවයන් කැලිවලට කැඩී බිඳී කොට විතැවෙන්නට විය. ඔවුන් පලා යාමට එම ස්ථානයෙන් පිටත් වූහ. මේ නිසා ඔවුහු අසරණ වී කුරුළු පැටියෙකු සේ සන්ආවට පැමිණ එහි මරණයට පත්වූහ. කුරෙරපවරුන් ගෝත්‍ර වශයෙන් වෙන්වී සේනාවට බියෙන් තමන්ගේ ආරක්ෂාව සඳහා කඳවලට නැග සිටියහ. සේනාවට සිදුවූ දේ දුටු ඔවුහු වහාම ආරක්ෂාවෙන් තම නිවෙස් කරා පැමිණියහ. තඹ (සල්) තුමා උපත ලැබීමට දින පනහකට පෙර මෙම සිද්ධිය සිදුවින.

අරාභිවරුන් තම දරුවන්ගේ ශරීර වර්ධනය සහ පෝෂණය සඳහා ඔවුන්ට තන කිරි දීමට ග්‍රාමීය වැසියන්ගෙන් අවශ්‍යතා ඉල්ලා සිටීම සිරිතක් ලෙස පැවැත්වින. තඹ මහමිඳේ (සල්) තුමා ඉපදුනු මෙම

සමයේ බණු සහිද් ගෝත්‍රයේ පිරිසක් මෙම කාර්යය සඳහා මක්කාවට පැමිණියහ. මවුන්ගෙන් ස්ත්‍රීන් මේ සඳහා නිවෙස් සොයමින් සිටිහ. නඬි මහම්මද (සල්) තුමාගේ අනාථකම හා දිවිදුකම තිසා පැමිණ මවුහු සෑම දෙනා එතුමාට (කිරි දීම සඳහා) භාර ගැනීම ප්‍රතික්ෂේප කළහ. මවුන් පතර සිටි හඬිමතුස් සාදිසියා යන කාන්තාවද එන් කතූන් සේ නඬිතුමාව ප්‍රතික්ෂේප කළාය. නමුත් නිවෙස් ගානක් වෙත ඇවිද ගියද තමා සමග ගෙන යාමට දරුවෙක් ඇයට නොලැබීය. එනිසා අඩු කුලියට හෝ එම ආනාථ දරුවා භාරගැනීම සඳහා හඬිමා නැවත පාමිනාගේ නිවෙස කරා ගියාය.

හඬිමා මක්කාවට තම සැමියා සමග සෙමින් ගමන් කරන අසරණ කෙට්ටු කොටුවෙක් මත පැමිණියේය. ආපසු යන අවස්ථාවේ තඬිතුමා සිය මඩක්කුවේ තබාගෙන ගියේය. සෙමින් ගමන් කරමින් සිටි කොටුවා වෙගයෙන් ගමන්කර අන් සියලු වාහනයන් පසුකර යන්නට විය. යන මගෙහි

(රොන්තපිටින්) ගිය වාහන හිමියන් මේගැන ඉමහත් පුදුමයට පත්වූහ. තවද, හලිමා, තම පියරුවෙන් කිරි අල්පවත් ලෙස හෝ කොළරීම නිසා තම දරුවන් අධික කුසගින්නෙන් සැමදා අඩවමින් සිටි නමුත් නඟි (සල්) තුමාට කිරි පෙවු පසු තම තනසෙන් කිරි වෙනදාටත් වඩා ඵරෙන්නටපටත් ගත් බව පැවැසුවාය.

තවද, මෙම දරුවාට කිරි දීමේ විශේෂ භාග්‍ය ලැබීමෙන් බණු සඳ්ද් ගෝත්‍රයේ වියළි තිඟිතු තමාගේ ඉඩම හා සිව්පාවත් සරුවන්වූ බවද තමාගේ දිවිදුකම් හා අසරණකම් සියල්ල නැතිවී පොහොසත් වන පරිදි වෙනස්වූ වච්ඡා අය පැවැසුවාය. නඟි තුමා හලිමාගේ රුකවරණයේ වසර දෙකක් ගත කළාය. අයදු නඟිතුමාට විශේෂ සැලකිලි දැක්වුවාය. ඵතුමාගේ යම් කර්‍යයන් හා ඵතුමාට සිදුවන අසාමාන්‍ය දේ ගැන හලිමා ගැඹුරෙන් වටහා ගෙන සිටියාය. වසර දෙකකින් පසු හලිමා මක්කාවේ සිටින ඵතුමාගේ මව හා සියා වෙත

කැඳවාගෙන ගියේය. නමුත් එතුමාගේ භාග්‍යයෙන් තමාට සිදුවූ විශේෂ වෙනස්වීම් දුටු හඳිමා, තනිතුමාව දෙවැනි වරටත් තමාගේ රුකවරණයේ තබාගැනීම සිද්ධා ආමිනාගෙන් බලවත් ඉල්ලීමක් කළාය. ආමිනා එකඟවිය. හඳිමා ඉමහත් ප්‍රීතියෙන් (අනාථ) දරුවා රුගෙන ආපසු බණ්ඩාදේ ගෝත්‍රයේ තම නිවස බලා පැමිණියාය.

පසුව පැළීම

තනි මහමිදේ (සල්) තුමාට වයස හතරක් ගොවන සමයේදී දිනක් එතුමා තම කිරි සහෝදරයා (හඳිමාගේ පුත්‍රයා) සමග කුඩාරමට නැරිත් සෙල්ලම් කරමින් සිටින අවස්ථාවේ හඳිමාගේ පුත්‍රයා දිව පාවේය. ඔහුගේ මුහුණේ ආවේශ සළකුණු තිබිණ. ඔහු තම මවගෙන් තම කුරෙහි සහෝදරයා (ට සිදුවූ දේ) බැලීමට පැමිණේ මෙන් ඉල්ලාසිටියාය. හඳිමා සිදුවූ දේ ගැන විමසීය. ඔහු , ඇත්තවශයෙන්ම සුදු ඇඳුම් පැළඳ සිටි දෙදෙනෙකු අප අතර සිටි ඔහු අල්ලා බීමට තබා ඔහුගේ පපුව

පැලිය, යනුවෙන් පවසා එම සිද්ධිය සම්පූර්ණ කිරීමට පෙර හලිමා තඟි තුමා කරා වෙසෙත් දිවගියාය. එවිට එතුමා එම ස්ථානයේ නොසැලී සිටීමද, එතුමාගේ මුහුණ කඳ කහ පාට වීමද, එතුමාගේ ශරීරයේ පාට වෙනස්වී තිබීමද දිවිය. ආයු එතුමාගෙන් සිදුවූ දේ ගැන විමසුවාය. එවිට එතුමා නියත වශයෙන්ම සුදු ඇඳුමෙන් සැරසුනු දෙදෙනෙක් මාව අල්ලා මාගේ පපුව පැලිය. පසු මාගේ හෘදය පිටට ගෙන එයින් කළු පැහැති දෙයක් ඉවත් කර එය විසි කිරීමෙන් පසු හෘදය ශීතල ජ්නසෙන් සේදුහ. පසු එය ආපසු ශරීරයතුල තබා පපුව මත පිරිමැදිය. පසු මා සිටි තැන මා හැරදමා මවුන් දෙදෙනා අතුරුදහන් වී ගියහ යනුවෙන් පැවැසිය. හලිමා පපුවේ පැලූ ස්ථානය පිරිමැද බැලුවාය. නමුත් එහි කිසි යම් සලකුණක් ආයුට දක්නට නොලැබීය. පසු මුහම්මද (සල්) තුමා රුගෙන තම කුඩාරමට පැමිණියාය.

පසු දින උදාවීමෙන් පසු හලිමා මුහම්මද (සල්) තුමාද රුහෙන මක්කාවේ එතුමාගේ මව වෙත ගෙනගියාය. දරුවා ගැන හලිමාට අධික ඇල්මක් තිබියදීත්, බලාපොරොත්තු නොවූ ආකාරයට හලිමා ආපසු පැමිණීම ගැන ආමිනා චේතයට පත්වූවාය. එයට හේතුව ආමිනා විමසුවාය. තැවත තැවත කිහිප වරක් විමසිකින් පසු හලිමා පපව පැලීමේ සිද්ධිය පැහැදිලි කළාය.

මේකාවේ සිටින බණ්ණ නප්පාර් ගෝත්රයේ තම මොවුරුන් මූන ගැසීම සඳහා ආමිනා තම යවිම් (අනාඨ) දරුවාද රුහෙන පිටත්වූවාය. එහි කලක් ගතකර ආපසු පැමිණෙන අතරමගදී “ අබ්බා” යන ස්ථානයේ ඇය අභාවයට පත්වී එහිදීම හමදානය කරන ලදී. මෙසේ තුමාට තමාගේ සතුවන වියේදී තම වෙද පිහිටිවිය. පසු එතුමා තම සියාළු අබ්දුල් මුත්තලිබ්ගේ රුකවරණයට පත්විය. ඔහු එතුමාට අධික වගකීමෙන් රුකවරණයදී ආදරය කර රුකගෙන සිටියේය.

එතුමාට වයස හයක් සම්පූර්ණවන විට අභිදුල් මුතලිඬිද අභාවයට පත්විය. ඉන්පසු දරුවන් කිහිපදෙනෙකුගේ පියකුගෙන් හා අඩු ආර්ථිකයෙන් පසුවන එතුමාගේ ලොකු තාත්තා වූ අබු තාලිඬි එතුමාට රුකවරණය දුන්නේය. ඔහුද, ඔහුගේ ධර්මයද තම දරුවෙකු ලෙස සැළකිණ. යකිම් තලිතුමා තමා ලොකු වියට පත්වන තෙක් ලොකු තාත්තාගේ රුකවරණයේ පසුවිය. මෙම සමයේ තලිතුමාගේ ආරම්භක ජීවිතය පටන් ගත්තේය. එතුමා සත්‍යතාවය හා විශ්වාස වන්තයා යන ගුණාංගයෙන් හැසිරීමෙන් එතුමා එම ගෞරව තාමයෙන් හැඳින් විය. අමින් (විශ්වාසවන්තයා) පැමිණෙනවා යනුවෙන් පවසන්නේද එය තලිතුමාගේ පැමිණීම තහවුරු වීමකි.

එතුමා යොවනයෙකවී වැඩිවියට පත්වීමත් සමග තම ජීවිත හා ආර්ථික කටයුතු සඳහා පොද්ගලිකව ක්‍රියාකිරීමට අදහස් කළේය. තම කාර්යයන් හා ඉපයීමේ ගමන තමා විසින්ම පටන් ගත්තේය.

එනිසා එතුමා සමහර කුරෙහිවරුවකගේ බැටවුවන් කුලියට රැකබලා ගන්නට විය.

තඟ්ගුමා (ආමි) සිරියා දේශය කරා ගමන් කරන වෙළඳ කණ්ඩායමක් සමග ගමන් කළේය. එම ව්‍යාපාරයේ වැඩි කොටසක් අයිතිවූයේ කුමවෙලිද්ගේ දිණියවු කදිජාටය. ඇය ධනවත් ස්ත්‍රියෙකි. මෙම වෙළඳ ගමනේ කදිජාගේ භාණ්ඩ සඳහා භාර කාරයා ලෙස ඇයගේ වහලෙකු වූ මෙමසරා සිටියේය.

තඟ්ගුමාගේ භාග්‍යයෙන් හා තඟ්ගු කමිත් මින් පෙරට වඩා කදිජාගේ වෙළඳාමෙහි අධික ලාභයක් ලැබෙන්නට විය. මෙසේ ලාභ අධිකවීමේ හේතුව පිළිබඳව කදිජා තම වහලෙකු වූ මෙමසරාගෙන් විමසීය. එවිට මෙමසරා “ අඛිදුල්ලාහ්ගේ පුත්‍රයා මුහම්මද් ඛින් අඛිදුල්ලාහ් වෙළඳ කටයුතුවල යෙදී සිටියේය. ඔහු කරා අධික මිනිසන් පැමිණිහ. මෙම අධික ලාභය කිසියම් අපරාධයකින් තොරව ලැබී න යනුවෙන් කීය. මෙමසරා කිවු දේ කදිජා සාවද්‍යතාවයෙන් අසාගෙන සිටියාය. ඇය මීට පෙරද

මුහම්මදු බිත් අබ්දුල්ලාහ් ගැන යම් කරුණු දැන සිටියාය. එබැවින් ඇයට එතුමා පිළිබඳව තද ඇල්මක් ඇතිවිය.

කදිෂා මීට පෙර විවාහවී ඇයගේ සැමියා අත්තුවූ වැන්දඹු කාන්තාවකි. එනිසා මුහම්මදු (සල්) තුමා සමග විවාහවී තව ජීවිතයෙහි පිවිසීමට ඇය අදහස් කළාය. මේගැන එතුමාගේ කැමැත්ත ලබාගැනීම සඳහා තමාගේ ඥාති කාන්තාවක් එතුමා වෙත යැවූවාය. එවිට එතුමා විසිපස් වියට පත්ව සිටියේය. එම කාන්තාව කදිෂා විවාහ කිරීම සඳහා එතුමාගේ කැමැත්ත පැතුවාය, එයට එතුමා එකඟවිය. එනිසා විවාහය සිදුවිය ඔවුන් දෙදෙනා හඟය වන්තයන් වූහ. තබ් මුහම්මදු (සල්) තුමා කදිෂාගේ දේපළ පිළිබඳ කාර්යයන් පාලනය කරන්නට විය. මේ සඳහා තම ගණ්නිය හා අවදානය යොමු කළේය. කදිෂා අබ්නූඩව ගැබ්වී දරුවන් ප්‍රසූත කළාය. ඇයට මෙසනබ්, රුකයිසා, උමිම කුල්සුම් හා ෆතිමා යන ගැහැනු දරුවන්ද, කාසිම් හා අබ්දුල්ලාහ් යන

පිරිමි දරුවන්ද සිටියහ. පිරිමි දරවන් කුඩා අවදියේ අන්ත්‍රා වූහ.

නඛිත්වයට පත්වීම

නඛි මුහම්මද් (සල්) තුමා තමාට වයස හතළිහ (40) ලඟාවන අවධියේ මක්කාවට සමීපයෙන් පිහිටා ඇති හිරා නම් වූ කඳු ගුහාවේ තනියමින් හා අසාමාන්‍යයෙන් සිටීමටද එහි රූ හා දහවල් කාලය ගතකිරීමටද විය. එතුමා හතළිස්වන වියට පත්වූ සමයේ රමලාන් මාසයේ විසි එක්වන (21) දින රාත්‍රි කාලයේ හිරා ගුහාවේ එතුමා සිටි අවස්ථාවේ දේව දූත පිබිරිල් (අලෙලෙ) තුමා පැමිණ “පාරායනය කරන්න - යනුවෙන් පැවසීය. එතුමා “මා පාරායනා කිරීමට නොදනිමි - යනුවෙන් කීහ. මෙසේ පිබිරිල් (අලෙලෙ) තුමා දෙවැනි හා තෙවැනි වතාවන්ද පාරායනකරන මෙන් පැවසීය. තෙවැනි වතාවේදී එතුමා නඛි තුමාට

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

(٢) اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ

الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥)

සියළු දේ මැවූ මඟ දෙවියාගේ නාමයෙන් පාරායනා කරනු, මහු අලක් යන ස්ථාවරයේ සිට මිනිසා මැව්වේය. පාරායනා කරනු, මඟගේ දෙවියා මහත් ධනවත්තයෙකි. මහු පන්හිද මගින් මිනිසාට නොදන්නා සැමදේ ඉගෙනුනුවේය. (96:1-5) යනුවෙන් (පාරායනා කරන මෙන්) පැවැසිය. පසු එතුමා එතැන් සිට ආපසු පිටත්ව ගියේය. මුහම්මද (සල්) තුමාට එහි රැඳී සිටීමට නොහැකි විය. එනිසා වෙවලන සිතින් තම නිවෙසට හැරී කදිපා වෙතට පැමිණ මාව පොරවන්න, යනුවෙන් පැවසීය. බිය යන තෙක් එතුමාව පොරවා තැබුවේය. එතුමා තමාට සිදුවූ දේ ගැන කදිපාට පැහැදිලිකර තමා

තම ජීවිතය ගැනද බියවන බව පැවසීය. එවිට කදිපා “එසේ නොව, අල්ලාහ් මත දිවුරා කියමි අල්ලාහ් බෙතුමාට කිසි දිනක නින්දා නොකරන්නේය. නියතවශයෙන්ම බෙතුමා ජ්‍යාතින් සමග එක්ව සිටින්නේය අසිරුතාවයන් ඉවසන්නේය, තැනි බැරි අයට උපයා දෙන්නේය. අමුත්තන්ට සළකන්නේය. යථාර්ථයෙන් දූෂකරනාවයට ලක්වුවන්ට උපකාර කරන්නේය.

දින කීපයකින් පසුව එතුමා අඳහිම අබණ්ඩව කරගෙන යෑම සඳහා හා රමලාත් මාසයේ ඉතිරි දිනයන් සම්පූර්ණ කිරීම සඳහා හිරා ගුහාව කරා නැවත ගියේය. එම මාසය අවසන් වූ විට මක්කාව යාම සඳහා හිරාවේ සිට බැසීය. “ බතතුල් වාදි - තමැනි ස්ථානය ලොවු විට දේවදූත පිබිරිල් (ප්‍රේම) තුමා අහස හා පොළොව අතර සිංහාසනයක මත අසුන් ගනිමින් තබිතුමා වෙත පැමිණිය. පසු පහත සඳහන් අල්ලාහ්ගේ වැකිය පහළ විය.

يا أيها المدرّس، قم فأنذر، وربك فكبر، وثيابك فطهر،

والرجز فاهجر

(පොරොත්තයකින්) පොරවමින් සිටින්නානෙහි මඟ
නැගිට මිනිසුන්ට) අවවාදකරනු, තවද මඟ දෙවියාව
ආඩම්බර කරනු, තවද මඟ ඇදුම් පැළඳුම් පවිත්‍රව
'තබා ගනු. තවද අපවිත්‍රකම පිළිකුල් කරනු.)
(74:2-5) පසුව අඛණ්ඩව අල්ලාහ්ගේ එහි
(පණිවුඩය) පහළවිය.

තබ් මුහම්මද් (සල්) තුමා තම කැඳවීම ආරම්භ
කළ විගස එම විශ්වාසනීය කැඳවීම එතුමාගේ
ශ්‍රෝණ්ඩ වූ බිරිඳ පිළිගත් අතර, ඇය අල්ලාහ්
තආලාගේ ඒකත්වය හා තම ගෞරවණීය සැමියාගේ
තබිත්වය සඳහා සාකම් දැරීය. ඇය ප්‍රථමයෙන්
ඉස්ලාමය වැළඳගත් තැනැත්තිය වූවාය. තම මව හා
සියාගෙන් පසු තමාට රුකවරණය දී තමාව
ඇතිකළ ලොකු තාත්තා අබු තාලිබ්ට ප්‍රති
උපකාරයක් කිරීම සඳහා තබ්තුමා මහාගේ

පුත්‍රයෙක්වූ අලි තුමා යටතේ රඳවා ගෙන තම රුකවරණයේ ඇතිකිරීමටත්, ඔහු වෙනුවෙන් වියදම් කරන්නටත් විය. මෙම සමයේ අලීද සිත් පැහැදිලිවී විශ්වාස කළේය. පසු කදිජාග් වහලෙක් වූ සෙයිද් බිත් හාරිදාද මවුන් සේ විශ්වාස කළේය. තබි (සල්) තුමා තම හිත මිත්‍රයාවූ අබ්බකාර් (රලි) තුමාට මේ ගැන දැන් විය. ඔහු කිසිදු කලබලයෙකින් තොරව විශ්වාස කර සත්‍ය කළේය. කැඳවීමේ කාර්යය රහසිගතව පැවැතීය. රහසිගතව යනුවෙන් හැඳින්වන්නේ තබිතුමාගේ මිත්‍රයන්, එතුමා පිළිපදින්නන් හා එතුමාගේ කැඳවීමෙන් ඉස්ලාමය වැළඳගන්නන් රහසිගතව රුස්වන ස්ථානයේ කැඳවීමකි. තියන වායෙන්ම අධික පිරිස් එතුමා විශ්වාස කළහ. තමුත්, ඔවුහු තම ඉස්ලාමය ගැන බිය වන්නට වූහ. මන්තිසාදයන්, මවන්ගෙන් කෙනෙකුගේ කාර්ය ප්‍රසිද්ධ වෙන්නේද ඔහු ඉස්ලාමයෙන් පිටමත කිරීම සඳහා කුලෙරුප්

කාගිථවරුන්ගේ විවිධාකාර හිරිහැර හා වෙදකාවන්ට මුහුණ දීමට සිදු වූ නිසාය.

ප්‍රසිද්ධ කැඳවීම්

නබි මුහම්මද (සල්) තමා වසර තුනක කාලයක් පෞද්ගලික කැඳවීමෙහි යෙදීමෙන් පසු අල්ලාහ්

فَاَصْدَغَ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرَضَ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (٩٤)

එබැවින් මෙම අණකර ඇති දේ මවුන්ට ප්‍රසිද්ධියෙන් පවසනු. (වැළඹී පිදුම්හි) හවුල් කරන්නන් ප්‍රතික්ෂේප කරනු. (15:94) යන වැකිය පහළ කළේය.

දිනක් නබි මුහම්මද (සල්) තමා සඟා කළවේ සිට කුරෙෂ් වරුන් කැඳවීය. එහි විශාල පිරිසක් රැස්වූහ. මවුන 'අතර අල්ලාහ්ට හා ඔහුගේ දූතයා වූ නබිතුමාට කුරෙෂ්වරුන් අතර් තද හතුරා වූ නම ලොකු තාත්තා අඬු ජිහ්ල්ද පැමිණ සිටියේය. රැස්ව සිටින කුරෙෂ්වරුන් අමතා නබිතුමා “ මෙම කන්දට පිටු පස මඬලා විනාශ කිරීමේ

අපේක්ෂාවෙන් විරෝදීන් රැඳී සිටින බව මා පවස්තේන්තම් එය ඔබලා පිළිගන්නේද? යනුවෙන් ඔවුන්ගෙන් ඇසීය. ඔවුහු “ අප ඔබගේ සත්‍යතාවය හා විශ්වාසය හැර අන්කිසි දෙයක් නොදිවින්නෙමු. යනුවෙන් කිහි. පසුව තඟ්ගුමා ඔබලාට දැඩි වේදනාවක් ඇති බව මා අවවාද කරමි. යනුවෙන් පවසා ඔවුන් අතර ඇති පිළිම වැළඹි අතහැර (වැළඹි පිළිම සඳහා) අල්ලාහ් තඹාලා කරා කැඳවීමට ආරම්භ කළේය. ජනතාව අතර සිටි අබුලහානි වහාම කැහිට “ ඔබට විනාශය සැතිවේවා ! මේ සඳහාද අපිව රැස්කළේ” යනුවෙන් පැවැසීය. එවිට අල්ලාහ් තඹාලා මෙයද නමැත් පහත සිදහත් (කුර්ආන්) පරිච්ඡේදය පහළ කළේය.

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ * مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ،
سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ، وَأَمْرَاتُهُ حَمَالَةَ الْخُبُ، فِي جِيدِهَا
حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ * (المسد ١ ٥)

අබුලහානිගේ දෑත් විනාශ වේවා. ඔහුද විනාශ වේවා
ඔහුගේ දේපල හා ඔහු ඉපැයූ දේද ඔහුට පලක්

නොවේවා! ඔහු සිසුයෙක් දැල්වෙන ගින්නෙහි
 පිවිසේ. තවද දර උසුලන ඔහුගේ බිරිඳද ගින්නෙහි
 පිවිසේ. ඇයගේ බෙල්ලෙහි ඇඹරුණු ඉඳි ලණු දමා
 තිබේ. (111:1-5)

තඟ්තුමා කැඳවීමේ කටයුතුහි නිරතවී සිටි අතර,
 මිනිසුන් රැස්වන ස්ථානවල එය ප්‍රසිද්ධ කිරීමටද
 ඔවුන් ඉස්ලාම් කරා කැඳවීමටද පටන් ගත්තේය.
 කංඛාවහි එතුමා නැමදුම ඉටු කළේය.
 මුස්ලිම්වරුන්ට කාගිරිවරුන්ගේ හිරිහැර අධිකවිය.
 යසිර්, (ඔහුගේ බිරිඳ) සුමෙයියා හා ඔවුන්ගේ
 පුත්‍රයා අම්මාර් යන්නන්ට සිදුවූ දේ නිදසුනකි.
 ඔහුගේ දෙමාපියන් ඔහුට (පරිත්‍යාග ශීලීන්)
 සේ දිවි පිදුහ. සුමෙයියා ඉස්ලාම් වෙනුවෙන්
 ප්‍රථමයෙන් දිවි පිදූ කාන්තාවකි. මෙය සිදුවූයේ
 ඉස්ලාමය වැළඳගත් හේතුව තිසාය. තවද, බිලාල්
 බින් රිබාන් අල් හකම් (රලි) සුමෙයියා බිත් ගලා
 හා අබුජහල් යන අයගේ වෙදනාවට ලක්විය.

බිලාල් (රලි) අබ්බකර් (රලි) තුමා මාර්ගයෙන්
 ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගත්තේය. මහුගේ භාමිපුතා වූ
 උමයියා බිත් ගලූ මේ බව දැනගත් විගස
 ඉස්ලාම් ධර්මය අත හැරීම සඳහා විවිධ
 ආකාරයෙන් වෙදනාවට ලක් කළේය. නමුත් බිලාල්
 (රලි) මහුගේ ඉල්ලීම් ප්‍රතික්ෂේප කොට ඉස්ලාමය
 ස්ථිරව වැළඳ ගත්තේය. උමයියා මහුව අල්ලා
 දමිවැලිත් බඳු ලේකම් සීමාවෙන් පිට ගෙනවිත් දැඩි
 උෂ්ණයෙන් යුත් වැලි (ගොඩ) මත තබා, මහුගේ
 පපුව මත ලොකු ගලක් තබා මහුද මහුගේ
 යහලුවන්ද ක්‍ෂාර ලෙස කසයෙන් පහර දුන්හ.
 නමුත් බිලාල් අහඳු අහඳු (අල්ලාහ් කෙනෙකි,
 අල්ලාහ් කෙනෙකි) මෙන් පවසමින් සිටියේය.
 මෙම අවස්ථාවේ අබ්බකර් (රලි) තුමා එතැනින්
 පසුකර යන්නට විය. එබැවින් අබ්බකර්
 උමයියාගෙන් මහුව මිළිදී ගෙන අල්ලාහ්ගේ
 මාර්ගයෙහි නිදහස් කළේය.

මෙවැනි අපරාධ සිදුවීම් වැළැක්වීමේ උපායන් වශයෙන් තඹි තුමා ඔවුන්ගේ ඉස්ලාමය ප්‍රසිද්ධ කිරීම තහනම් කළේය.

අබ්සිනියාවට හිජ්රත් යාම

තම ඉස්ලාමය චලිකරන මුස්ලිම්වරුන්ට විශේෂයෙන්, ඔවුන්ගෙන් අසරණයන්ට මුෂ්රික්වරුන් නොකඩවා හිරිහැර කරමින් සිටියදී, අබ්සිනියාවේ තජ්ජාමි රජතුමා වෙත ඔහුගේ රැකවරණය පතා පලායන ලෙස තඹි මුහම්මද් (සල්) තුමා තම අතුගාමිකයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මුස්ලිම් වරුන්ගෙන් වැඩි පිරිසක් තමන්ට හා තම පවුලේ අයට කුමරෙහිවරුන් ගැන (හිරිහැර කළේදැයි) බියට පත්ව සිටිහ. මෙය සිදු වූයේ තඹිත්වයෙන් පසු පස්වැනි වසරේ දීය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන් 70 දෙනෙක් පමණ තම පවුල් සමග පලා යාමට පිටත්වූහ. ඔවුන් අතර උස්මාන් බින් අෆ්ලාන් (රලි)

ද එහුගේ බිරිඳවන තබ්බුමාගේ දියණියවූ රුකයිසාද සිටියහ.

මුස්ලිම්වරුන් අබ්සිනියාවේ නැවතීම වළක්වාලීමට කුරෙෂ් වරුන් කුමන්ත්‍රණය කළහ.

කුරෙෂ්වරුන් අබ්සිනියාවේ රජතුමාට තැනි බෝග ප්‍රධානය කරමින් පලාගිය මෙම අය තමන් අවතට භාරදෙන මෙන් ඉල්ලීමක් කළ අතර, මොවුන් රසා තබ්බුමාට හා එතුමාගේ මවට බැණ දොස් පවරන බවද රජතුමාට දැනුම් දුන්හ. මේ ගැන නජ්ජාම් මවුන්ගෙන් විමසීය. ඔවුහු ඉස්ලාම් ධර්මයේ රසා තබ්බුමා ගැන පවසන කරුණු හා සත්‍යය ඔහුට පැහැදිලි කළහ. එහෙයින් ඔහු ඔවුන් ආරක්ෂා කළේය. ඔවුන් කුරෙෂ්වරුන්ට භාරදීම ප්‍රතික්ෂේප කළේය.

මෙම වසරේ දිනක් තබ්බුමා කෞබා (හරම් පරිඥා) වෙත ගියේය. එහි අධික කුරෙෂ්වරුන් රැස්ව සිටියහ. තබ්බුමා ඔවුන් අතර සිටි බලාපොරොත්තු නොවන පරිදි (සුරතූන් නජ්ජාම්) යන පරිච්ඡේදය

පාරායනා කිරීමට පටන් ගත්තේය. මෙම කිහිටුවරුන් මින් පෙර අල්ලාහ්ගේ වැකියන් නොඅසා සිටිහ. කුමක් නිසාදයත්, මවුන් තබා මුහම්මද (සල්) තුමාගෙන් කිසිවෙක් කන්දි නොඇසීමට මවුහු අතර ගිවිසගෙන සිටිහ. නමුත් මෙම කුර්ආන් පිරිවිච්ඡේදය පාරායනා කළවිට ආකර්ශණීය මෙම දේව වැකියන්ට මවුන් ශ්‍රවණය කළහ. මවුන් සෑම දෙනා තම තෙත් යොමා එය සවන්දීමට වූහ මවුන්ගේ සිතෙහි එය හැර අත්කිසි දෙයක් නොහැගිය. මුහම්මද (සල්) තුමා “අල්ලාහ්ට සුඤ්ඤ (හිසනැමීම) කරන්න. මහුවම වැදුම් පිදුම් කරන්න. යන වැකිය තෙක් පාරායනා කර හිස නැමී සුඤ්ඤ කළේය. මවුන් කිසි කෙනෙකුට සිත් මෙල්ල නොවී මවුන්ද සුඤ්ඤ කරන්නට වූහ. මෙහි සහහාගි නොවු මුෂ්රික්වරුන් සෑම මාර්ගයෙන්ම සුඤ්ඤ කළ අයට දෝශා රෝපනය කළහ. මෙම අවස්ථාවේ මවුන් තබිතුමා ගැන අසත්‍යයන් කතා කළහ. මවුන් තබිතුමා තමන්ගේ පිළිමයන් ප්‍රශංසා

කළ බවද එම පිළිමයන්ගේ නිර්දේශයන් පිළිගැනෙන බව එතුමා පැවැසූ බවද කීහ. ඔහු සුප්පු කළ අය එයින් වළක්වාලීම සඳහා මෙසේ දෝශාරෝපනය කළහ.

උමර් (රළු) ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීම

උමර් බින් කත්තාබ් (රළු) තුමා ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ ගැනීම මුස්ලිම්වරුන්ට උපකාරයක් ලෙස පැවැතිය. තබ් ඉහම්මද (සල්) තුමා ඔහුට ආරුක් යනුවෙන් නම් කළේය. කුමක් නිසාදයත්, පල්ලාහ් තඤාලා ඔහු විසින් සත්‍යය හා අසත්‍යය වෙන් කළේය. ඉස්ලාම් ධර්මය වැළඳ දින කීපයෙන් පසු දිනක් උමර් (රළු), තබ්තුමාගෙන්, තබ්තුමානි, අපි සත්‍යයේ නොසිටින්නෙද යනුවෙන් පැසිය. එයට තබ් තුමා එසේ නොවේ අපි සත්‍යයේම සිටින්නෙමු, යනුවෙන් පැවැසිය. එසේනම් පැය අපි මෙය සහවා සිටින්නෙමු යනුවෙන් පැවැසිය උමර් (රළු) නැවත පැසිය. මුහම්මද (සල්) තුමා පර්කම්

(රලී) ගේ නිවසේ තමා සමග සිටි මුස්ලිම්වරුන් ගෙන් හම්සා බිත් අඛදල් මුත්තලිබ් යටතේ පිරිසක්ද, උමර් බිත් කත්තාබ් යටතේ පිරිසක්ද වන පරිදි කොටස්කර, මවුන් සමග කැඳවීම් මාර්ගයේ තම ශක්තිය උපුටා පෙන්නුම් කිරීම හා එම කැඳවීම ප්‍රසිද්ධ කිරීම සඳහා මක්තා මාර්ගයන් කරා පිටත්විය.

කැඳවීමේ කටයුත්ත හෙළාදැකීමේ කාර්යයයෙහි කුරෙරම්වරුන් විවිධ ක්‍රමයන් උපයෝගී කළහ. වර්තමාන, අක්‍රමිකතාවන්, අපරාධයන් හා අහුන චෝදනාවන් එල්ල කළහ. තමන් මේ සියල්ල මවුන් ඉස්ලාම් ධර්මයේ නිරතවීමට හා මුස්ලිම්වරුන් අධිකවීමට හේතුවිය. මෙම අවස්ථාවේ මවුන් නව ක්‍රියා මාර්ගයක් සඳහා සැලසුම් කළහ. මුස්ලිම්වරුන් හා බණ්ඩාර හාමිම්වරුන් සමග සම්බන්ධතාවයන් සහමුලින්ම අත්හිටුවිය යුතුය, මුස්ලිම්වරුන් සමග වෙළඳ කටයුතුවල යෙදීම, විවාහ කිරීම, උපකාර කිරීම හා ආශ්‍රය කිරීම

යනාදියත් නොපැවැත්විය යුතුයි. යනවෙන් පත්‍රයක
 ලියා එහි සෑම දෙනාම අත්සන් කර එය කංඛා
 බිත්තියේ එල්ලා ප්‍රදර්ශන සඳහා තැබූහ.
 මුස්ලිම්වරුන් මක්කාවෙන් පිටත්ව මිඟු අඬුනාලිඛි
 යන ප්‍රජාතය කරා යෑමට සිදුවිය. එහිදී
 මුස්ලිම්වරුන් දුෂ්කර වේදනාවන්ට ලක්වූහ. කුස
 ගින්නටද, අධික පීඩනයටද මවුන්ට ලුහුණු පැමට
 සිදුවිය. මවුන්ගෙන් ශක්තිවන්තයන් නම
 සම්පත්වලින් වියදම් කළහ. මවුන් අතර රෝග
 පැතිරිය පිරිසක් මෙමගින් මරණයට පත්වූහ. නමුත්
 මවුන් ස්ථිරයෙන් හා ඉවසීමෙන් සිටියහ මවුන්ගෙන්
 කිසියම් කෙනෙක් හෝ ආගම අතරහැර නොගියහ.
 මෙසේම වසර තුනක් පීඩනයෙන් ගත කළහ.
 පසු බණ්ඩා භාෂිම්වරුන් සමග කිට්ටුම නැකම්
 පවත්වන කුරෙණ්ඩුවරුන්ගෙන් වැදගත් පිරිසක්
 පත්‍රයෙහි කරුණු නිශ්පල කිරීමටද ඒ බව
 ජනතාවට දැනුම් දීමටද ඉදිරිපත්වූහ. එම පත්‍රය
 (කංඛා බිත්තියෙන් ගලවා) පිට රැගෙන එා විට

එහි “ බිස්මක අල්ලාහුමිම “ අල්ලාහ්ගේ නාමයෙන් ආරම්භ කරමි” යන සුළු කොටස හැර අන් සියල්ල වෙයන් විසින් විනාශකර ඇති බව පෙනිනි. මෙම අවහිරයන් අවසන් වීමෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා බණු භාෂිම්වරුන් මක්කාවට ආපසු පැමිණියහ. නමුත් කුරෙෂ්වරුන් මුස්ලිම්වරුන්ට විරුද්ධවීමේ ස්ථාවරයේ තිරතව සිටියහ.

ශෝක වසර

අබුතාලිබ්ගේ ශරීරය පුරාම රෝගය පැතිරෙන්නට විට. මහු ගිලන් ඇඳෙහි තිරතවන්නට විය. මහු මරණ (සක්රාත්) වෙදකාවට ලක්වී සිටි අතර, මිය යාමට පෙර මහු “ලාඉලාහ ඉල්ලල්ලාහ්” (වැදුම් පිදුම් කිරීමට සූදස්සා අල්ලාහ් හැර අන් කිසිවෙකු නොමැත) යන වැකිය කීමේ අපේක්ෂාවෙන් නබි මුහම්මද (සල්) තුමා මහුගේ සිරස අසලෙහි සිටියේය. නමුත් මහු සමග සිටින මහුගේ අයහපත් මිත්‍රයන් හා මවුන්ගේ නායකයා වූ අබුජ්හල්ද එය

වළක්වමින් හා “ මගේ පියානන්ගේ හා මුතුන් මිත්තන්ගේ ආගම අත් නොහරිනු යනුවෙන් මහුට පවසමින් සිටීහ. එනිසා මහු මිරිකයේම (අල්ලාහ්ට හවුල් කරන මාර්ගයෙනි) අත්තුවිය. මහු ඉස්ලාම් ධර්මය නොවැළඳ මණයට පත්වීම නම් මුහම්මද (සල්) තුමාගේ ශෝකය දෙගුණයක් වීමට හේතුවිය අබුතාලිබ් අත්තුවිය. මහු ඉස්ලාම් ධර්මය නොවැළඳ මරණයට පත්වීම නම් මුහම්මද (සල්) තුමාගේ ශෝකය දෙගුණයක් වීමට හේතුවිය. අබුතාලිබ් අත්තුවා වී මාස දෙකක් ලගාවූ සමයේ තබ්තුමාගේ බිරිඳවූ කදිජා (රලි) තුමියද අත්තුවිය. මේ හේතුවෙන් තබ් තුමා ඉමහත් ශෝකයට පත්විය. තම ලොකු පියාවූ අබුතාලිබ්ගේ හා තම බිරිඳවූ කදිජා (රලි) තුමියගේ වියෝවෙන් පසු තබ් තුමාට තම සමාජයෙන් හිරිහැර හා පීඩාවන් අධිකවන්නට විය. (මෙම මරණ සිදුවීමෙන් තබ් මුහම්මද (සල්) තුමා අධික ශෝකයට පත්වූ බැවින් මෙම වසර ආමුල් හුස්න් (ශෝක වසර) යනුවෙන් හැඳින්විය.

තායිෆ් ගමන

ඔස්ලිම්වරුන්ට කුමරෙන්නරුන්ගේ හිරිහැරයන්, අක්රමිකතාවන්, අපරාධයන්, හා නින්දාවන් නොකඩවා සිදුවීන, කුමරෙන්නරුන් යහ මගට යොමු කිරීම පිළිබඳව තනිතුමා වෙහෙසට පත්ව සිටියේය. තායිෆ් වැසියන්ට අල්ලාහ් යහමග පෙනවිය හැක යනුවෙන් තායිෆ් ප්‍රදේශය ගැන තනිතුමා සිතන්නට විය. තායිෆ් කරා ගමන් කිරීම අපහසු කරුණකි. මක්නිසාදයත්, තායිෆ් නගරයට යන මග වටා විශාල කඳු තිබීම නිසා එම මගෙහි ගමන් කිරීම දුෂ්කර කාර්යයෙකි. නමුත් අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයෙහි සියල්ල පහසුවිය හැක. එනමුත් තායිෆ් වැසියන් එතුමා පහත් අන්දමින් නින්දාකර පලා එවූහ. මවුන් කුඩා ළමයින් උසිගැන්වූහ. මවුන් තනිතුමාගේ විලිම දෙකෙහිම රුධිරය එනතෙක් ගල් ගැසූහ.

එනිසා තනිතුමා මේ සියල්ල ඉවසාගෙන අධික ශෝකයට පත්වී මක්කාව කරා ආපසු

පැමිණෙන්නට විය. මෙම අවස්ථාවේ දේවදූත පිබිරිල් (අලෙල) තුමා කඳු සඳහා නියමවූ මලක් (දේවදූත) වරයා සමග පැමිණ නඟිතුමාව අමතා “මඟ කැමැති දේ අණ කිරීම සඳහා අල්ලාහ් තභාලා මඟ වෙත කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා එවා ඇත. යනුවෙන් පැවැසිය. එවිට කඳු සඳහා නියමවූ මලක්වරයා “ මුහම්මද් තුමාණි එඟ කැමැති වන්නේනම්, මක්කාව වටකර ඇති මෙම (මක්කාව පිරිවරා ඇති) කඳු දෙක මගින් මා මවුන් විනාශ කරන්නම්. යනුවෙන් නඟිතුමා අමතා පැවැසිය. එවිට නඟිතුමා “ නමුත් අල්ලාහ් තභාලා ඔවුන් මගින් මිරික් (හවුල්) නොකර, එකම අල්ලාහ්ට වැදුම් හිදුම් කරන පරම් පරාවක් බිහි කිරීමට මා අපේක්ෂා කරමි යනුවෙන් පැවැසිය.

මුජර්ක්වරුන් නඟිතුමාගෙන් අශ්වරයා ක්‍රියාවන් පෙන්වනමෙන් තර්ක කරමින් සිටියා පමණක් නොව, එය වරින්වරද අසන්නට වූහ. වරක් ඔවුන් වන්දුයා දෙකට පළා පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටිහ.

නඟිතුමා මේ ගැන අල්ලාහ්ගෙන් ඇසිය. එවිට
 ඔවුන් එන්ද්‍රයා දෙකට පැළි තිබීම දිවිහ.
 කුරෙෂ්වරුන් මෙම ආශ්වර්‍යය සිද්ධිය දිරිස
 වෙලාවත් තරමින් සිටි නමුත් ඔවුන් විශ්වාස
 නොකළහ. එනමුත් ඔවුන් “ මුහම්මද් අපට
 හුණියම් (ගුරුකම්) කළේය. යනුවෙන් කීහ. එවිට
 පුද්ගලයෙක් “ මහු මබ්ලාට හුණියම් කළාට
 මිනිසුන් සැම දෙතාට හුණියම් කිරීමට මහුට
 ශක්තියක් නොමැත. එනිසා (වෙළඳ කටයුතු
 සඳහා පැමිණෙන) ගින්නගෙන් විමසා බලන්න.
 යනුවෙන් කීවේය. එවිට ගින්න පැමිණියහ.
 ඔවුන්ගෙන් මේ ගැන විමසූහ ඔවුහු “ එසේ මයි.
 නියතවශයෙන්ම අපිද එය දුටුවෙමු. යනුවෙන්
 පැවසූහ. නමුත් කුරෙෂ්වරුන් (මෙය දැන සිටි
 අතර,) ඔවුන්ගේ කූර් (ප්‍රතික්ෂේප කිරීම) හි
 හිතුවක්කාරකමින් නිරතව සිටීහ. මෙම හඳ පැළීමේ
 සිද්ධිය මීට වඩා ඉමහත් ආශ්වර්‍යය සිද්ධියක්

සඳහා පසුබිමක් විය. එය අල් ඉස්රා හා අල් මිෆ්ටාහ් යනුවෙන් හැඳින්වේ.

ඉස්රා හා මිෆ්ටාහ්

තබ් මුහම්මද (සල්) තුමා තායිෆ් සිට ආපසු පැමිණීමෙන් පසු එහිදී එතුමාට සිදුවූ දේද, අබුතාලිබ් හා කදිෂා (රලි) අන්ත්‍රාවීමද, එයින් පසු සිදුවූ කුරෙෂ්වරුන්ගේ දූෂිත භර්තෘත්වය තබ් තුමාගේ සිතෙහි අධිකශෝකයක් ඇති කළේය. එම අවස්ථාවේ තබ්තුමාට අල්ලාහ් තආලාගේ සැකසම ලැබෙන්නට විය.

තබ්ත්වයේ දසවන වසර රජ්බ් මස විසිහත්වන දින රාත්‍රියේ, තබ් (සල්) තුමා තිත්දෙහි පසුවෙමින් සිටියේදී දෙව් දූත පිබ්රිල් අලෙල තුමා “බරාක්ද රුගෙන තබ්තුමා වෙත පැමිණිය. බරාක් යන අකුණක් සේ වෙගයෙන් ගමන් කරන පිහාට් දෙකකින් යුත් අශ්වයාට සමාන සතෙකි. එය මන

තඬි (සල්) තුමා එහි අසුතෙහි රඳවාගෙන පලස්නිතයේ පිහිටා ඇති බයිතුල් මුක්ද්දස් නමැති දේවස්ථානය වෙත පැමිණේය. පසු එතැන් සිට එතුමා අහසට (මිරාජ්හි) ඔසවාගෙන ගෙන යන ලදී. එහි එතුමා තම දෙවියාගේ මහා සාධකයක්(ආධාරයක්) දිවිය. අහසේදී පස්වෙල කැමදුම එතුමාට අතිවාර්ය විය. එම රාත්‍රියේම තඬි මුහම්මද් (සල්) තුමා පැහැදිළි සිතින් හා දැඩි ස්ථිරයෙන් මක්කාව කරා පැමිණිය.

පසු දින එළිවීමත් සමගම තඬිතුමා කංඛාවට ගොස් තමාට සිදුවූ දේ ගැන මිනිසුන්ට පැහැදිළි කළේය. එවිට කාරිජ්වරුන් එතුමාව අසත්‍ය කිරීමෙන් විහිළු කිරීමෙන් පටන් ගත්හ. පසු එහි සිටි පිරිසක් එතුමාව අධෛර්‍යමත් කිරීම සඳහා බයිතුල් මුක්ද්දස් දේවස්ථානය ගැන තමන්ට වර්ණනා කරන මෙන් එතුමාගෙන් අයිය. තඬිතුමා ඔවුන්ට ඒ ගැන දෙක වර්ණනා කරන්නට විය. මෙයින් මුෂරික්වරුන් සැහිමට පත් නොවූහ. තමුන් ඔවුන් “ අපිට

වෙනත් සාධකයක් අවශ්‍යයයි—යනුවෙන් කිහි.
 එබැවින් නඬි මුහම්මද (සල්) තුමා, මක්කා
 දිසාවෙන් පැමිණෙන කණ්ඩායමක් අතර මගදී
 තමාට මුණ ගැසුනු බව පවසා ඔවුන්ගේ
 ලක්ෂණයන්ද ඔවුන් සතු ඔටුවන් ගේ සංඛ්‍යාවද
 ඔවුන් පැමිණ වෙලාවද පැහැදිලි කළේය. නඬි තුමා
 සත්‍ය පැවසුවද කාගිරිවරුන් එතුමාව ප්‍රතික්ෂේප
 කිරීමෙනිද, මුරණ්ඩු කිරීමෙනිද, සත්‍ය
 තොකිරීමෙනිද තීරණ වූහ. මෙම (ඉස්රා) ගමන
 ගියදා උදේ දේව දූත පිබිරිල් (අලෙල) තුමා පැමිණ
 නඬි මුහම්මද (සල්) තුමාට පස්වෙල සලාතය
 (නැමදම) ඉටුකිරීමේ ක්‍රමය හා එහි වේලාවන්
 ගැන ඉගෙන්වීය. මින් පෙර සලාතය උදේ හා
 සවස රකඅන් දෙකක් බැගින් පමණක් තිබිණ.

කුරෙෂ්වරුන් සත්‍යථය විරුද්ධවීමෙනි තිරතවි සිටි
 සමයේ නඬි මුහම්මද (සල්) තුමා මක්කාවට
 පැමිණෙන මිනිසුන්ට කැඳවීම් කිරීමේ කාර්යයෙහි
 යෙදී සිටියේය. එතුමා මිනිසුන්ට ගමනේදී හා මවන්

තැවැති සිටින ස්ථානවලදී ඉස්ලාම් ධර්මය ගෙනහැර දක්වා එය පැහැදිලි කරන්නට විය.

එතුමාගේ ලොකු පියෙකු වන අබු ලහබ්ද එතුමා යන තැන් කරා ගොස් එතුමා ගැනද එතුමාගේ කැඳවීම් ගැනද මිනිසුන්ට අවවාද කරමින් සිටියේය. වරක් එතුමා මදිනාවේ සිට පැමිණි පිරිසට කැඳවීම් කළේය. ඔවුහු එය සාවද්‍යතයෙන් අසා සිට එතුමා පිළිගැනීමටත් එතුමා විශ්වාස කිරීමටත් එකඟවූහ. මදිනා වැසියන් ඉතා සම්පයෙන් තබා වරයෙකු පැමිණෙන බව යහුදි (සුදෙව) වරුන්ගෙන් දැන සිටින. එනිසා තබ්තුමා ඔවුන්ට කැඳවීම් කළ විගස තබ්තුමා මෙතුමා බව හඳුනා ගෙන ඉස්ලාමය වැළඳ ගැනීමට කඩිනම් වූහ. ඔවුන් මෙම කාර්යයෙහි යහුදිවරුන් තමන්ට වඩා ඉදිරියට නොයා යුතුයි යනුවෙන් කිහ. ඔවුන් හය දෙනෙකි. දෙවන වසරේ දොළොස් දෙනෙක් පැමිණ තබ්තුමා වෙත රැස්වූහ. එතුමා ඔවුන්ට ඉස්ලාම් ධර්මය ඉගැන්වීය. ඔවුහු මදිනාවට ආපසු යන විට කුර්ආනය ඔවුන්ට ඉගැන්වීම සඳහා හා ඉස්ලාම් ධර්මයේ තිති රීති

පැහදිළි කිරීම සඳහා මුස්ආබි බිත් උමෙමර් යන අය
 මවුන් සමග යැවුවේය. මේදිනා වැසියන් අතර
 ප්‍රයෝජනයක් ඇති කිරීමට මුස්ආබි බිත් උමෙමර්ට
 හැකිවිය. මහු වසරකින් පසු මක්කාවට ආපසු
 පැමිණිවිට මහු සමග මේදිනා වැසියනගෙන් පිරිමින්
 හැත්තැවක්ද ස්ත්‍රීන් දෙදෙනෙක්ද සිටියහ. තබි
 මුහම්මද (සල්) තමා මවුන් රූස්කලේය. මවුහු
 තබිතුමාගේ (ඉස්ලාම්) ධර්මයට උපකාර
 කරනබවටද, එතුමාගේ අණ පිළිපදින බවටද එතුමා
 සමග ගිවිස ගත්හ. පසු මවුහු මේදිනාව කරා ආපසු
 පිටත්ව ගියහ.

කැඳවීමේ නව මූලස්ථානය

මේදිනාව සත්‍යතාවයටද, සත්‍යවත්තයන්ටද
 රුකවරණය හා අභය ලබාදෙන ස්ථානයක්
 වශයෙන් පරිවර්තනය විය. එනිසා මුස්ලිම්වරුන්
 මේදිනාව කරා හිජ්රත් (සංක්‍රමනය) යාමට පටන්
 ගත්හ. තමුන් කුරෙෂිවරුන්, මුස්ලිම්වරුන් හිජ්රත්
 යාම වලක්වාලීමට අධිෂ්ඨානය කළහ. එනිසා

සමහර මුහාපිරිවරුන්ට (හිප්පරත් යන්නන්ට විවිධ වේදනා හා හිරිහැරයන් කරන්නට වූහ. මුසලිම්වරුන් කුරෙෂ්වරුන්ට බියවී රහසිගතව හිප්පරත් යන්නට විය. උමර් (රලි) තුමාගේ පිප්පරත් ගමන වීරකමට හා අභියෝගයට සාදාකයක් වශයෙන් පැවැතීය. එතුමා තම කඩුව පැළඳ, දුන්න ඔසවා කංඛාව කරා පිටත්ව එහි සක්මන් (වටකිරීම) කළේය. පසු මහු මුෂරික් වරුන්ගෙන් කවරෙකු තම බිරිඳ වැන්දඹු කිරීමට හෝ තම දරුවා අනාථ කිරීමට කැමැතිවන්නේද මහු මා කරා පැමිණෙන්න. මා හිප්පරත් යන්නෙමි, යනුවෙන් අභියෝග කරමින් පිටත්විය. එතුමාගේ ගමන වළක් වාලීමට ඔවුන් කිසි කෙනෙකුට ඔෙධරාය නොවීය. අබුබකර් (රලි) තුමා හිප්පරත් යාම සඳහා තඟිතුමාගේ අවසරය පැතිය. එවිට තඟිතුමා “ මෙ ඉක්මන් නොවන්න, මෙට අල්ලාහ් සහයෙක් ලබාදීමට හැක, යනුවෙන් අබුබකර් (රලි) තුමාට

පැවැසිය. මෙසේ අධික මුස්ලිම්වරුන් හිප්රත් ගියහ. මෙය දුටු කුරෙමි වරුන් කූපිත වූහ.

තඛතූමාගේ කාර්යයෙහි ශ්‍රේෂ්ඨතම හා ඵලදායීම ගැන ඔවුන් බියට පත්වූහ. එනිසා ඔවුහු මේ ගැන සාකච්ඡා කර තඛතූමා මරා දැමීමට ඒකමතිකව තීරණය කළහ. අබු ජහල් “ අපගේ සෑම ගෝත්‍රයෙකින්ම ශක්තිමත් තරුණයෙකු බැගින් තෝරා ඔවුන් අතට කඩු දී, ඔවුන් මුහම්මද්ව වටකර, එක් මිනිසෙක් කැපූ සේ (සෑම දෙනා එකට) කැපිය යුතුය යනුවෙන් මා අපේක්ෂා කරමි. එවිට එම වරදද සෑම ගෝත්‍රයන්ටම හිමිවේ. ඊට පසු, මිනිසුන් සියලු දෙනාටම විරුද්ධවීමට බණු හාමිම් වරුන් ශක්තිය නොලබති, යනුවෙන් පැවැසිය. මෙම රහස් තීරණය ගැන අල්ලාහ් තම ශ්‍රේෂ්ඨ තඛතූමාට දැන්වීය. එනිසා තඛතූමා අබුබකර් (රලි) තූමා සමඟ හිප්රත් යාමට තීරණය කළහ. තමා, තම නිවසෙහි සිටින බව මිනිසුන් සිතීම සඳහා එදින රාත්‍රියේ තම ස්ථානයේ නිදා

ගන්නා ලෙස අලී බින් අබී තාලිබි (රලි) ගෙන්
තබ්තුමා ඉල්ලා සිටියේය. ඔහුට කිසියම් අවහිරයන්
නොසිදුවන බවද දැන්වීය.

කුමන්ත්‍රණකාරයන් පැමිණ තිවෙස වටකරමින් සිට,
අනිරිල්ලෙහි සිටි අලි (රලි) තුමා දකිමින් එය
තබ්තුමා බව සිතූහ, එනිසා ඔවුන් තම තීරණය
ඉටුකර එතුමා මරා දැමීම සඳහා තබ්තුමා
පිටවෙනතෙක් බලාපොරොත්තුවෙන් සිටීහ. ඔවුන්
වටකර සිටිද්දී තබ්තුමා එවුන්ගේ හිස මත පස්
ටිකක් ඉහිඳ පිටත්විය. අල්ලාහ් ඔවුන්ගේ පෙනීම
ඉවත් කළේය. එනිසා ඔවුහු තබ්තුමා පිටත්වීම
නොදිටීහ. තබ්තුමා අබුබක්ර් (රලි) තුමා සොයා
ගියේය. පසු එතුමන් දෙදෙනා සැත්ප්‍රමි පහක
දුරක් ගමන්කර කවර් ගුහාවෙහි සැඟවී සිටියහ.

කුරෙෂ් තරුණයන් ඉර උදාවන තෙක් එතුමා
පිටත්වීම බලා පොරොත්තුවෙන් සිටීහ. ඉර
උදාවීමෙන් පසු තබ්තුමාගේ අනිරිල්ලෙහි සිටි අලි
(රලි) තුමා නැගිටමින් පැමිණිය. ඔහු ඔවුන්ගේ

අතට අභුවය. නඹ(සල්) තුමා ගැන මවුහු එතුමාගෙන් විමසූහ. මහු නඹතුමා ගැන කිසිවක් නොපැවැසීය. එනිසා මහුට පහර දෙමින් ඇදගෙන හියහ. නමුත් එයින් කිසිදු පලක් නොලැබින. පසු කුරෙහිවරුන් සැම තැන්හි එතුමාව සෙවීම සඳහා කණ්ඩායමක් සූදානම් කළේය. කවරෙකු හෝ එතුමාව පණපිටින් හෝ පිවිතකසයට පත්කර ගෙනෙත්තේද මහුට මටුවන් සියයක් දෙන බව පැවැසීහ. මෙසේ මවුන් නඹතුමා සොයාගෙන ගුහා දොරටුවටම ලගාවූහ. නඹ (සල්) තුමා රඳි සිටි ස්ථානයටම ලගා වූහ. නඹතුමා පිළිබඳව අබුබක්ර් (රලි) තුමාගේ දුක අධිකවිය. එනිසා නඹතුමා අබුබක්ර් (රලි) තුමාට “ අපි දෙත්තෙක් සිටින බවද ඔබ සිත්තේන් මෙහි තෙවැන්නා ලෙස අල්ලාහ් සිටී, ඔබ කණගාටු නොවන්න. නියත වශයෙන්ම අල්ලාහ් අප සමග සිටින්නේය. යනුවෙන් කිය. නමුත් මවුහු මෙම දෙනා නොදිවිහ. මෙම ගුහාවෙහි දිනතුනක් රඳි සිට මේනාව කරා

පිටත්වූහ. එය දීර්ධ මාර්ගයෙකි. ඉරෙහි උෂ්ණයද අධික ලෙස පැවැතීය. දෙවැනි දින සවස් වරුවේ කුඩාරමක් අසලට ගොවූහ. එහි උම්මු මංඛද් යනුවෙන් හඳුන්වන කාන්තාවක් දුටුහ. ඇයගෙන් ආහාර පානයන් ඉල්ලා සිටීහ. අසරණවූ කෙටිටු, කිරි බිංදුවක් හෝ නොමැත් එළුවක් හැර වෙන කිසිවක් මවුන් නොදිවීහ. එහෙයින් තඟිතුමා එළුවා ලගට ගොස් කිරි බුරුල්ල අතින් පිරිමැද කිරි දෙවන්නට විය. එයින් ලොකු භාජනයකට කිරි පුරවන්නට විය. එය දුටු උම්මු මංඛද් පුදුමයට පත්ව සිටියේය. පසු පිපාසයෙන් මිදෙන තෙක් මවුන් සැමදෙනා එය පානය කළහ. පසු තඟිතුමා දෙවන වරත් කිරි දෙවා භාජනය පුරවා එය උම්මු මංඛද්ට භාරදී තම ගමන ආරම්භ කළේය.

මේනා වැසියන් මුහම්මද (සල්) තුමාගේ පැමිණීම අපේක්ෂා කරමින් සිටින. මවුන් සැමදා මේනාවේ පිටපිට එතුමාගේ පැමිණීම බලාපොරොත්තුවූහ. තඟිතුමා මේනාවට පවිසි දින මවුන සතුවිත්

ප්‍රශංසාකර පිළිගත්හ. එතුමා මිදිනාවේ සානුවේ පිහිටි කුලා යන ස්ථානයේ බැසිය. එහි දින හතරක් රැඳී සිට ඉස්ලාමිහි ප්‍රථම දේවස්ථානය වන මස්ජිද් කුලා දේවස්ථානයට එහිදී අත්තිවාරම් තැබීය. පස්වන දින මිදිනාවට ගියේය. අත්සාර්වරුන් (උපකාර කළ මිදිනා වැසියන්) අධික පිරිස් නඟිතුමා කැඳවා ගෙන යාමටද, තමන්ගේ නිවසෙහි එතුමාට ආගන්තුක සංග්‍රහය කර එමගින් ගෞරවය ලැබීමටද ආශා කළහ. එනිසා මවුහු මුට්ටාවගේ කඩ්වාලම අල්ලා ගත්හ. නඟිතුමා මවන්ට ස්තූති පුද කරමින් “ මෙය අත හරින්න, නියත වශයෙන්ම මෙය අල්ලාහ්ගේ අණට කීකරුවේ. යනුවෙන් පැවැසීය. අල්ලාහ් අණ කළ ස්ථානයකරා ගොස් එය දණගැසීය. පසු එය නැගිට මදක් ඇවිදීමෙන් පසු ආපසු පැමිණ පළමු ස්ථානයෙහි දණ ගැසීය. මේ දක්වා නොබැස සිටි නඟිතුමා මෙහිදී බැසගත්හ. මෙම ස්ථානය මස්ජිද් නඟවි දේවස්ථානයට අයත් ස්ථානය විය. නඟි තුමා අබු

අයිසුබ් අල් අන්සාරිගේ නිවසෙහි ලැගුම් ගත්තේය. අලි බිත් අඬුතැලීම නඟිතුමාගෙන් පසු දින තුනක් මක්කාවෙහි රඳී සිටි මදිනාව කරා පිටත්ව කඛා යන ස්ථානයේ නඟිතුමා සමග එක්විය.

මදිනාවේ නඟිතුමා

නඟි මුහම්මද් (සල්) තුමා මටුවා දණගැසූ ස්ථානය එහි අයිතිකරුගෙන් මිළදීගෙන එහි තම මස්පිදය (දේවස්තථානය) ඉදි කළහ. මුහාපිරීන් (එතුමා සමග මක්කා සිට පැමිණි (මිත්‍රයන්) හා අන්සාරීන් (උපකාර කළ මදිනා වැසියන්) අතර සහෝදරත්වය ඇති කළහ. සෑම අන්සාරීවරුන්ටම එක් මුහාපිරීවරයෙකු බැගින් සහෝදරවරයෙකු වශයෙන් පවරා මවුන්ගේ සම්පත්වලට එක් සිත්ව කටයුතු කරන්නට පටන් ගත්හ. සහෝදරත්වයට මවුන් අතර අධීකවත්ට විය.

කුරෙරම්වරුන්ට මිනිසා යනුවෙන් (සදෙවන) සමග සම්බන්ධතාවයන් පැවැත්වින. එනිසා ඔවුන් මුස්ලිම්වරුන් අතර ප්‍රශ්න හා හේද ඇතිකිරීමට තැත් කළහ. තවද ඔවුන් මුස්ලිම්වරුන්ට අවවාද කරමින්ද, ඔවුන් විනාශකරන බවට තර්ජන කරමින්ද සිටියහ. මෙසේ භාහිරවශයෙන් හා අභ්‍යන්තර වශයෙන් මුස්ලිම්වරුන්ට අනතුරු තත්ත්වයක් දක්නට ලැබිණි. සභාවරුන් (නබිතුමාගේ අනුගාමිකයන්) ආයුධයෙන් තොරව රාත්‍රී කාලය ගත නොකරන තරමට විරුද්ධ වාදිනගේ විරුද්ධතා උග්‍රවිය. මෙම භයානක සමයේ අල්ලාහ් තආලා යුද්ධ කිරීමේ අවසරය පහළ කළේය. එනිසා නබිතුමා විරුද්ධවාදිනගේ ගැළපීම ඔත්තු බැලීම සඳහා සේනාවක් පිළියෙළ කළේය. එසේම ඔවුන් මුස්ලිම්වරුන් සමග ගිවිසුමක් ඇතිකර නිදහසේ ඉස්ලාම් ධර්මය ප්‍රචාරය කිරීමටද ඒ අනුව ක්‍රියා කිරීමටද කටයුතු සලස්වන තෙක්, මුස්ලිම්වරුන්ගේ ශක්තිය පෙන්නීම මගින් ඔවුන්ට

තම බලය කහවුරු කිරීම සඳහා වෙළඳ ගෝත්‍රයන්ට මගෙහි අවහිර කිරීමට සූදානම් කළේය. මේ වනවිට තබ්බුමා විසින් සමහර ගෝත්‍රයන් අතර සුහද ගිවිසුම්ද ඇති කර තිබිණි.

බදර් යුද්ධය

තබ්බුමා (සල්) තුමා කුරෙෂි වරුන්ගේ වෙළඳ කණ්ඩායමක් මගෙහි බාධා කිරීමට තීරණය කළේය. එහිදී එතුමා මිනිසුන් 313 දෙනෙක් සමග පිටත්විය. ඔවුන් සමග අශ්වයන් දෙන්නෙක් හා ඔවුන් 70 දෙනෙක් පමණක් සතු විය. කුරෙෂිවරුන්ගේ කණ්ඩායමේ ඔවුන් 1000 කින් සමන්විත විය. මේ සම්බන්ධයෙන් අබු සුෆ්‍යාන් මේ පිළිබඳව මක්කාවට පණිවිඩයක් යවා ඔවුන්ගෙන් උදව් පැතීය. ඔහු තම ගමන් මාර්ගය වෙනස් කරමින් වෙනත් මාර්ගයකින් ගමන් කළ බැවින් මුස්ලිම්වරුන්ගේ අපේක්ෂාව නොඉටුවිය. කුරෙෂිවරුන් 1000 කින් සමන්විත සේනාවකින් ආහ. එවිට අබු සුෆ්‍යාන්ගේ දූතයා ඇවිත් වෙළඳ

කණ්ඩායම මුස්ලිම්වරුන්ගේ බාධකයෙන් මිදී (ජයපිට) පැමිණෙන බවත්, මක්කාව බලා ආපසු යන ලෙසත් ඉල්ලා සිටියේය. නමුත් අබ්දුල් ආපසු යාම ප්‍රතික්ෂේප කළේය. ඔවුන්ගේ සේනාව බදර් කරා යන්නට විය. කුරෙෂි වරුන්ගේ පිටවීම දැනගත් තබ්තුමා තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය. ඔවුන් සෑමදෙනා කාගිරිවරුන්ගේ සේනාවට මුහුණදී යුද්ධකිරීමට එකඟ වූහ.

හිජ්රි දෙවැනි වසරේ රමලාන් මස 17 වෙනි සිකරාදා දින උදේ දෙපිරිසම මුත ගැසින. මුත් අතර යුද්ධය උග්‍රව පැවැත්විය. මුස්ලිම්වරුන්ට ජය ලැබීමත් සමගම යුද්ධය අවසන්විය. මුස්ලිම්වරුන් 14 දෙනෙක් දිවි පුද කළහ. මුෂරික්වරුන් 70 දෙනෙක් මරණයට පත්වූ අතර 70 දෙනෙක් අත් අඩංගුවට ගනු ලැබින. මෙම යුද්ධය පැවැති අවස්ථාවේ තබ්තුමාගේ දියණියෙක්වන උස්මාත් බිත් අඟ්වාන් (රලි) තුමා ගේ බිරිඳ වූ රැකියියා (රලි) තුමිය (මදිනාවේදී) අභාවයට පත්විය. අසනිපයෙන්

පෙළෙන නම බිරිඳ සමග මිනිසා මිනිසා වැඩි සිටින මෙන් තබනුමා කළ ඉල්ලීම අනුව මෙම යුද්ධයට සහභාගී නොවී උස්මාන් (රලි) තමා නම බිරිඳ සමග මිනිසා මිනිසා නැවත සිටියේය. යුද්ධයෙන් පසු තබනුමා උමමු කල්සුම් (රලි) තමා නම දෙවැනි දියණිය උස්මාන් (රලි) තමාට විවාහකරන දුන්නේය. මෙහිසා එතුමා “ දුන්නුරෙන් ” (ආලෝකයක් දෙකක් සතු තනැත්තා) යනුවෙන් හැඳින්විය. කුමක් නිසාදයත් මහු තබනුමාගේ දියණියක් දෙදෙනෙක් විවාහ කළ නිසාය.

බද්ල් යුද්ධයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අල්ලාහ්ගේ උපකාරයෙන් සතුට විඳිමින් මිනිසා කරා ආපසු පැමිණියහ. මවුන් සමග සිර කරුවන්ද ගතීමත් (යුද්ධයේදී අතහැර ගිය) යුධ උපකරණ වෙනත් ද්‍රව්‍යයන්ද තිබින. සමහර සිරකරුවන් ඇපය මත තිදහස් වූහ. සමහරුන් ඇප වන්දි කිසිවක් නොමැතිව තිදහස් වූහ. සමහරුන් (උගතුන්) මුස්ලිම් දරුවන් දස දෙනාට කියවීමට හා ලියවීමට ඉගැන්වීමේ ඇපය මත තිදහස්වූහ.

උහඳ් සුද්ධය

බද්ද් සුද්ධයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් හා මක්කාවේ කාෆිර් වරුන් අතර වෙනත් සුද්ධ කිපයක්ද සිදුවිය මෙයින් උහඳ් සුද්ධය දෙවැනි සුද්ධයෙකි. මෙම සුද්ධයේදී මුස්ලිම්වරුන් තබි තුමාගේ අණට කිකරු නොවූ නිසාත් ඔවුන්ට නියමකළ කාර්යයන්හි එවුන් වැරදි කළ නිසාත් මුෂරික්වරුන්ට ජය ලැබිනි. මෙම සුද්ධය සඳහා මක්කා වැසියන් 3000 කින් සමන්විත සුද්ධ සේනාවක් පිටත්විය. මුස්ලිම්වරුන් 700 ක් පමණ සිටියහ. මෙම සුද්ධයෙන් පසු යහුදින් පිරිසක් මක්කාවට ගොස් මදිනා මුස්ලිම්වරුන් සමග සුද්ධ කිරීමට මවුන් දිරිගැන්වූහ. ඔවුන් උදව් උපකාර කරන බවටද පොරොන්දු වූහ. ඔවුන්ද එය පිළිගත්හ. පසු වෙනත් ගෝත්‍රයන්ද මුස්ලිම්වරුන්ට එරෙහිව සුද්ධ කිරීමට ඔවුන් දිරිගැන්වූහ. ඔවුන්ද එසේම එකඟවූහ. එනිසා මුෂරික්වරුන් 10.000 කින්

සමන්විත කණ්ඩායමක් සමග සෑම පළාතෙහි සිට
මිදිනා කරා පැමිණියහ.

තනි (සල්) තුමා විරෝදීන්ගේ ගැවසීම දැනගත්
විගසම තම අනුගාමිකයන් සමග සාකච්ඡා කළේය,
එම සාකච්ඡාවේදී මිදිනා වටේම කඳු නැති තැන්වල
අගල් කැපීම පිළිබඳ යෝජනාවක් සල්මානුල් ආරිස්
(රලි) යන සහායකයෙකුගේ ඉදිරිපත් කළේය. ඒ අනුව
කඩිනමින් අවසන් කිරීම සඳහා සෑම
මුස්ලිම්වරුන්ම අගල් කැපීමේ කාර්යයට සහභාගී
වූහ. මුස්ලිම්වරුන් මෙම අගල් පසු කර යාමට
නොහැකිව මසකට ආසන්න කාලයක් රැඳී සිටියහ.
පසු අල්ලාහ් කිට්ට්ටුවක් කරා තද සුළඟක්
එව්වේය. එමගින් මවුන්ගේ කුඩාරම් සියල්ල ගැලවී
විනාශ විය. මවුන් බියට පත්වී සිසුයෙන් තම
තමන්ගේ ගම්බිම් බලා ආපසු යන්නට වූහ.

මක්කා ජය ගැනීම

තනි මුහම්මද් (සල්) තුමා හිජ්ර් අවදානම් වසරේ
මක්කා වැසියන් සමග යුද්ධකර මක්කාව

ජයගැනීමට තීරණය කළේය. එතුමා රමලාන් මස දසවැනි දින 10.000 කින් යුතු සේනාවක් සමග පිටත්ව, කිසියම් යුද්ධයකින් තොරව මක්කාව තුළට පිවිසිය. කුරෙමිවරුන් යටහන් වූහ. අල්ලාන් මුස්ලිමවරුන්ට උපකාර කළේය. තඟ්තුමා මස්පිදුල් හරාම් දෙවස්ථානය කරා ගියේය. එහි කංඛාව සක්මන් කර එහිතුළ රකඞ් දෙකකින් සමන්විත සලාතයන් ඉකළේය. ඉන්පසු තංඛා තුළ හා උඩහි තිබී සෑම පිළිමයක් කඩා විනාශ කළ පසු තඟ්තුමා කංඛාවේ දොරටුවෙහි රැඳී සිටියහ.

කුරෙමිවරුන් මස්පිදුල් හරාම් හි පෙළගැසී සිටගෙන තමන්ට කුමක් කර්යිදැයි බලා සිටියහ. එවිට තඟ්තුමා “ කුරෙමිවරුන් මඟ්ලාට කුමක් කරමි ද යනුවෙන් සිතන්නේද? යනුවෙන් ඇසීය. මුහු “ මඟ් යහපත් දේ කරන්නාය. මඟ් ගොරවණිය සහෝදරයාය. ගොරවණිය සහෝදරයාගේ පුත්‍රයාය. යනුවෙන් කීහ. පසුව තඟ්තුමා මඟ්ලාට නිදහස ලැබුණා යනුවෙන් පැවැසූහ. මුහම්මද්

නඹතුමා තමන්ට වෙදනාකළ, තම අනුගාමිකයන් මරණයට පත්කළ, තමාට හිරිහැර කළ හා තමන්ව තම උපන්ගමෙන් පිටමනකළ විරෝධීන්ට සමාව දීමෙන් උසස් ආදර්ශයක් පෙන්වා දුන්නේය. මක්කා ජය ගැනීමෙන් පසු අල්ලාහ්ගේ ධර්මය කරා මිනිසුන් කණ්ඩායම් වශයෙන් පිවිසෙන්නට වූහ. හිජ්රී දෙවැනි වසරේ නඹ (සල්) තුමා හජ් මෙහෙය ඉටුකළේය. එය එතුමා ඉටු කළ පළමු සහ අවසාන හජ් මෙහෙයයි. එතුමා සමග ලක්ෂයකට අධික පිරිසක් හජ් කර්තව්‍යය ඉටුකළහ. හජ් කර්තව්‍යය ඉටු කළායින් පසු නඹතුමා මදිනාවට පැමිණියේය.

නඹතුමාගේ අභාවය

හජ් කර්තව්‍යය ඉටුකර පැමිණ මාස දෙකහමාරකින් පසු නඹතුමා අසනීපයට පත්විය. එය දිනෙන් දින අධිකවන්නට විය. මිනිසුන්ට සලාතය ඉමාමත් (නායකත්වයක් යටතේ) ඉටු කිරීමට නොහැකිවූ එතුමා ඉමාමත් කරන මෙන්

අභ්‍යන්තර සිද්ධි (රළු) තුමාගෙන් ඉල්ලා සිටියේය. හිප්පි එකලොස් වැනි වසර රඹි උල් අවවල් මස දොළොස් වැනි සඳුදා දින තනි මුහුම්වල (සල්) තුමා අභාවප්‍රාප්ත විය. එවිට එතුමාට වසර 63ක් සම්පූර්ණවී තිබිණ.

මෙම පණිවිඩය සහාති (අනුගාමික) වරුන් ලද විගස මවුන්ගේ සිහි බුද්ධිය විකල් විය. මවුන්ට එය අදහා ගැනීමට නොහැකිවිය එවිට අභ්‍යන්තර (රළු) තුමා නැගිට මවුන් සැනසුම්කර “ නියත වශයෙන්ම තනිතුමා මනුෂ්‍යයෙකි. මිනිසුන් මැරෙන සේ එතුමාද මරණයට පත් විය. — යනුවෙන් පැවැසීය. මිනිසුන් සැනසුම් වූහ. තනි තුමාගේ දේහය දෝවනය කර කෘත් වස්ත්‍රයෙන් ආවරණය) කර භූමිදානය කිරීමේ කටයුතු සියල්ල අවසන්විය.

තනි (සල්) තුමාගේ අභාවයෙන් පසු මුස්ලිම්වරුන් අභ්‍යන්තර සිද්ධි (රළු) තුමාව මුස්ලිම්වරුන්ගේ කලිෆා (නායකයා) ලෙස තෝරා පත් කළහ.

එතුමා කුලකාථරී රාජ්‍යදිත්වරුන් (යහමහ ගිය නායකයන්) අතර පළමුවන්නාය. නඬිතුමා මක්කාවේ නඬිත්වයට පෙර හතලිස් වසරක්ද, නඬිත්වයට පසු දහතුන් වසරක්ද, මදිතාවේ දස වසරක්ද ජීවත්විය.

නඬිතුමාගේ ගුණාංග

මුහම්මද (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් චිරවන්නායා ලෙස සිටියහ. අලී බිත් අබුතාලිබි (රලි) තුමා “ උග්‍ර සුද්ධයේ යෙදී සිටියදී හා දෙපිරිස් අතර මුහුණට මුහුණ ලා සුද්ධ කරද්දී අපි නඬි (සල්) තුමා මගින් ආරක්ෂාවෙමු” යනුවෙන් පවසන්නේය. නඬි (සල්) තුමා මගින් අපේක්ෂා වෙමු. යනුවෙන් පවසන්නේය. නඬි (සල්) තුමා මිනිසුන් අතර ඉමහත් පරිත්‍යාගශීලී වන්නෙයක් වශයෙන් සිටියේය. එතුමාගෙන් කිසියම් දෙයක් අයැද සිටින්නේද එය නොමැති බව එතුමා

නොපවසන්නේය. එතුමා තමා වෙනුවෙන් කිසියම්
 කෙනෙකු ගෙන් පළිගැනීමද කෝපවීමද
 නොකළේය. නමුත් අල්ලාහ්ගේ ගෞරවයත් උදාසීන
 කරන අවස්ථාවන්හිදී පමණක් එතුමා අල්ලාහ්
 වෙනුවෙන් තදින් ක්‍රියාත්මක වූහ. සත්‍යවශයෙන්ම
 තමන්ගේ අයද, අන් අයද, බලවතාද හා අසරණයාද
 එතුමා ඉදිරියේ එක සමානය. යමෙකු අන්
 කෙනෙකුට වඩා අල්ලාහ් පිළිබඳ බිය හක්තියෙන්
 (තක්වා) තොරව ශ්‍රේෂ්ඨවත්තාය නොවන බව
 එතුමා තහවුරුව කළේය. නියත වශයෙන්ම සෑම
 මනුෂ්‍යයන්ම සමානවත්තයන්ය. පැරණි සමාජයන්
 විතලවූයේ ඔවුන් බලවතා සොරකම් කළේද එය
 නොසලකා සිටීම හා අසරණයා සොරකම් කළේද
 ඔහුට අඩුවම් ලබාදීම යන හේතු නිසාය. තබ්තුමා
 මෙසේද පැවැසූහ. “ අල්ලාහ් මත දිවුරා තියම්,
 මුහම්මද්ගේ දියණියවූ ආනිමා සොරකම් කළේද
 නිශ්චයෙන්ම ඇයගේ අත කපන්නේමී යනුවෙන්
 පැවැසීය.

තඬි මුහම්මද (සල්) තුමා කිසියම් ආහාරයක්
 සම්බන්ධයෙන් විවේචනය කොකළේය. කැමැති නම්,
 එය අනුභව කළේය. අකැමැති වුවද, එය
 අනුභවකිරීමෙන් වැළකී සිටියේය. තඬිතුමාගේ
 පවුලේ අය තම නිවසෙහි ලිප තොදැල්වා මාසයක්
 හා දෙමාසයක් ගත කළහ. රට ඉදි හා ජලය
 මවුන්ගේ ආහාරය විය. තඬිතුමා කුස ගින්න නිසා
 තම කුසහි ගල්ද බැද සිටියේය. එතුමා තම
 පාවහන් මසා ගතත්තේය. ඇඳුම්හි අණ්ඩ දමා
 ගතත්තේය. ගෘහස්ත කටයුතුවලදී තම බර්දට සහාය
 දැක්වීය. රෝගීන්ගේ සුවදක් විමසීම් කළේය. එතුමා
 මිනිසුන් අතර ඉමහත් කීකරු වන්නයාය.
 පොහොසතාද දිළිත්තාද උසස්වන්නයාද
 පහත්වන්නයාද හෝ වෙවා හෝජන සංග්‍රහය සදහා
 ආරාධනා කළේද එය එතුමා පිලිගන්නේය එතුමා
 දුප්පතුන් (මිස්කින්වරුන්) ප්‍රිය කළේය. මවුන්ගේ
 ජනාසාවලට සහභාගිවිය, මවුන් අතර සිටි
 රෝගීන්ගේ සුවදක් විමසීය. දිළිත්තෙකු මහුගේ

දිළිඳුකම නිසා නින්දා තෙකලේය. රජු කෙනෙකුට ඔහුගේ රජකම නිසා බිය නොවීය. එතුමා අශ්වයා, ඔටුවා, බුරුවා හා කොටඬුවා මත ගමන් බිමන් කළේය.

තඹ මුහම්මද් (සල්) තුමා අධික කලබලයටද ශෝකයටද පත් වුවද මිනිසුන් අතර මද සිතහවෙන් හා යහපත් ශීලයෙන් සිටියහ. එතුමා මිහිරි සුවඳවත් දෑ ප්‍රිය කළේය. ඥාද දේ පිළිකුල් කළේය. අල්ලාහ් එතුමාට සම්පූර්ණ ගුණාංගයන් හා කුසල් ක්‍රියාවන් එකතු කළේය. තවද, අල්ලාහ් එතුමාට පෙරවිසුවන්ට හා පසුව පැවැතෙන්නන්හට නොදුන් දැනුම (ඥාණයන්) ලබා දුන්නේය. එතුමා කියවීමට හා ලිවීමට නොහැකි සමාන්‍ය කෙනෙකි. මිනිසුන් උදෙසා අල්ලාහ්ගෙන් මෙම කුර්ආනය එතුමා වෙත පහළ විය. එම කුර්ආනයේ අල්ලාහ් තඹාලා මෙසේ පවසන්නේය.

(قل لنن اجتمعت الإنس والجن على أن يأتوا بمثل هذا القرآن لا يأتون بمثله ولو كان بعضهم لبعض ظهيرا)

මෙම කුර්ආනය සේ එකක් නිර්මානය කිරීම සඳහා මිනිස් හා පින් වර්ගයන් එකතුවී (උත්සාහ කළද,) ඔවුන්ගෙන් පරිසක් තවත් පිරිසකට සහයෝගය කළද, ඔවුන්ට මෙවැන්නක් ගෙන ඒමට නොහැක. (17:86) එතුමා උමිමී (ලියවීමට හා කියවීමට නොදන්නා) වශයෙන් සිටීම කුර්ආනය එතුමා ලියූ හෝ එතුමා ඉගෙන ගත් හෝ එතුමා පැරණි ග්‍රන්ථයන් මගින් උපුටාගත් එකක් බව පවසන තිත්දා අපහාස කරන්නන්ගේ වැයමට මුඛවාචම් බිදීමක් වශයෙන් පැවැතිය.

තබ් තුමාගේ අශ්වරියයන්

තියතවශයෙන්ම (තබ්තමාට පහළවූ) අල්කුර්ආනය ශ්‍රේෂ්ඨම ආශ්වරියයෙකි. මෙහි භාෂා ශෛල්‍ය එවැන්නක් නිර්මාණය කිරීම අතින් පණ්ඩිතයන් පවා අසමත් කළේය. මෙම කුර්ආනයේ ඇති පරිදි පරිච්ඡේදයන් දහයක් හෝ එක් පරිච්ඡේදයක් හෝ එක් වැකියක් හෝ ගෙනෙන ලෙස අල් කුර්ආනය

අභියෝග කළේය. තමන් මුෂරික්වරුන් එම අභියෝගයට මුහුණ දීමට නොහැකිවූහ.

මුෂරික්වරුන් එතුමාගෙන් මේ සියල්ල ඔප්පු කිරීමේ සාධකයන් පෙන්වන ලෙස ඉල්ලා සිටියහ. එබැවින් ඔවුන්ට එතුමා චන්ද්‍රයා පළා පෙන්නුවේය. එය කොටස් දෙකක් වන සේ පැළීය. එතුමාගේ අභිලි අතර සිට අධික අවස්ථාවන්හිදී ජලය ඉතිරිය. තම අතෙහි තිබූ ගලක් තස්බීන් (අල්ලාන් ප්‍රශංසා) කළේය. පසු එය අබුබක්ර් (රලි) ගේ අතේද, පසු උමර් (රල්) ගේ අතේද, පසු උස්මාන් (රලි) ගේ අතේ ද එතුමා තැබීය. එවිටද එය තස්බීන් කළේය.

තබ්තුමා අනුභව කරන අවස්ථාවේ එතුමාගේ ආහාරයන් තස්බීන් කිරීම මිනිසුන් දිවිහ. තබිත්වයට පසු සමහර රාත්‍රියන් ගල් හා ගස් යනාදියන් එතුමාට සලාම් (ආශිර්වාද) කීහ. විටකදී එතුමා මැරීම සඳහා යහුදි කාන්තාවක් තැගි කළ වහ තැවැරූ එම මස් තබ්තුමා සමග කථා

කළේය. එක් අරාබිවරයෙක් නමාට
සාධකයක් පෙන්වන මෙන් ඉල්ලා සිටියේය. එනිසා
තඬිතුමා ගලකට අණ කළේය එය
පැමිණිය. නැවත අණ කළේය. එය ආපසු තම
ස්ථානයට ගියේය. කිරි තැනි එළවෙකුගේ කිරි
බුරුල්ල එතුමා අතින් පිරිමැදීය. එහි කිරි
ඉතිරෙන්නට විය. එයින් තඬිතුමා කිරි දොවා තමා
පානය කර, අබුබකර් (රලි) තුමාටද, පානය කිරීමට
දුන්නේය. අලි බිත් අබ්නාලිබි (රලි) තුමාගේ ඇස්
දෙක රෝගයට පත්වූ විට තඬිතුමා තම කෙළ
ඔහුගේ ඇස්හි පිරිමැදීය. එවිගසම එය සුව විය.
එක් සහාබිවරයෙකුගේ (අනුගාමිකයා) කකුලෙහි
තුඩාලයක් සිදුවිය. තඬිතුමා එම ස්ථානය පිරිමැදීය.
එවිගසම එය සුව විය.

තඬිතුමා අනස් බිත් මාලික් (රලි) තුමාට
දිර්ගායුෂය, අධික සම්පත්, අධික අරුවත් හා
පොහොසත්කම (බරකත්) ලබාදෙන ලෙස ප්‍රාර්ථනා
කළේය. ඔහුට දරුවන් 120 දෙනෙක් ඉපදීය.

මහුගේ රටඉදි ගස්හි වසරකට දෙවනාවන් ගෙඩි හැදෙන්නට විය. රටඉදි ගස්හි පොදුවේ වසරකට එක් වනාවක් පමණක් ගෙඩි හැදීම සිටිතැනි. මහු වසර 120ක කාලයක් පිවිත්විය. නඟිතුමා දිනක් මිඟිර හෙවත් දේශනා මණ්ඩපයට පැමිණි අවස්ථාවේ මිනිසුන් එවිට පැවැති සාගතය පිළිබඳව එතුමාට පැමිණිළි කළහ. නඟි තුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. එවිට අහසේ වලාකුළු නොතිබින. වහාම කඳු සේ වලාකුළු හටගෙන ඊලග ජූම්භා දිනය සිකුරාදා දක්වා තද වර්ෂාවක් වැස්සේය. (නැවත මවුන්) අධික වැස්ස පිළිබඳව නඟිතුමාට පැමිණිළි කළහ. එතුමා අල්ලාහ් වෙත ප්‍රාර්ථනා කළේය. වැස්ස නැවතිනි. මවුන් ඉර උෂ්ණයෙහි ඇවිදමින් පිටත්වූහ.

නඟි මුහම්මද (සල්) තුමා කන්දක් (සුද්ධයට සහභාගිවූ) වැසියන් දහස් දෙනාට තිරිගු පිටි 'සාඅකින්' හෙවත් සාමාන්‍යයෙන් කිලෝ දෙහමාරක ප්‍රමාණයක් හා එක් එවෙකුගෙන් සමන්විත අභාරයක් දනට දුන්න. මවුන් කුස පිරෙන්නට

අනුභව කරමින් පිටත්වූහ. නමුත් එම ආහාරය සුළුවෙන් හෝ නොඅඩුවිය. මෙසේම නඟිතුමා බමිරි බිත් සෘද (රලි) ගේ දියණිය තම පියාට හා මාමාට ගෙන ආ ස්වල්ප රට ඉදියෙන් කන්දක් වැසියන්ට ආහාරය සැපයීය. තවද, අබු හුරෙරු (රලි) තුමාගේ කෑම පාර්සලයෙන් සෙනවියන්ට කුස පිරෙන තෙක් ආහාර සැපයීය. නඟි (සල්) තුමා මරා දැමීම සඳහා බලාපොරොත්තුවෙන් සිටි කුරෙරමිවරුන් එකසිය 100 දෙනා ඉදිරියේ ඔවුන්ගේ මුහුණු මත පස් ඉසිමින් පිටත්ව ගියේය. එවුහු එතුමාව නොදිවිහ. තවද, නඟිතුමා මරා දැමීම සඳහා සුරාකා බිත් මාලික් එතුමා පසු පස්සෙන් ලුහු බැඳමින් ගියේය. නඟිතුමාව ළගාවූ විට එතුමා ඔහුට විරුද්ධව ප්‍රාර්ථනා කළේය. වහාම ඔහුගේ අශ්වයාගේ කකුල් පොළොවෙහි එරෙන්නට විය.

وصلی اللہ علی نبینا محمد وعلی آلہ وصحبہ وسلم

□والحمد لله رب العالمین